

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. rugsėjo 18 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — SESV 56 straipsnis — Laisvė teikti paslaugas — Apribojimai — Direktyva 96/71/EB — Viešojo paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarka — Nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos dalyviai ir jų subrangovai privalo įsipareigoti perkamas paslaugas atliekantiems darbuotojams mokėti minimalų darbo užmokestį — Kitoje valstybėje narėje įsteigtas subrangovas“

Byloje C-549/13

dėl *Vergabekammer bei der Bezirksregierung Arnsberg* (Vokietija) 2013 m. spalio 22 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo tą pačią dieną, pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Bundesdruckerei GmbH

prieš

Stadt Dortmund

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Safjan, teisėjai A. Prechal (pranešėjas) ir K. Jürimäe,

generalinis advokatas P. Mengozzi,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Bundesdruckerei GmbH*, atstovaujamos *Rechtsanwalt W. Krohn*,
- *Stadt Dortmund*, atstovaujamo M. Arndts,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vláčil ir T. Müller,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Fehér, K. Szíjjártó ir M. Pálffy,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,
- Europos Komisijos, atstovaujamos S. Grünheid, J. Enegren ir A. Tokár,

* Proceso kalba: vokiečių.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 56 straipsnio ir 1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje (OL L 18, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 2 t., p. 431) 3 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Bundesdruckerei GmbH* (toliau – *Bundesdruckerei*) ir *Stadt Dortmund* (Dortmundo miestas, Vokietija) ginčą dėl *Stadt Dortmund* viešojo paslaugų pirkimo specifikacijose numatytos pareigos užtikrinti, kad konkurso dalyvių subrangovų darbuotojams būtų mokamas minimalus darbo užmokestis, numatytas federalinės žemės, kuriai priklauso perkančioji organizacija, teisės aktuose, net jeigu aptariamas subrangovas yra įsteigtas kitoje valstybėje narėje ir joje bus teikiamos visos sutarčiai vykdyti reikalingos paslaugos.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 96/71 1 straipsnyje „Taikymo sritis“ numatyta:

„1. Ši direktyva taikoma valstybėje narėje įsisteigusioms įmonėms, kurios pagal tarpvalstybinio paslaugų teikimo sistemą komandiruoja darbuotojus į kitos valstybės narės teritoriją pagal šio straipsnio 3 dalį.

<...>

3. Ši direktyva taikoma tada, kai šio straipsnio 1 dalyje paminėtos įmonės imasi vienos iš šių tarpvalstybinių priemonių:

- a) savo sąskaita komandiruoja darbuotojus į kitos valstybės narės teritoriją ir duoda jiems nurodymus, vadovaudamasi sutartimi, sudaryta tarp darbuotojus komandiruojančios įmonės ir toje valstybėje narėje veikiančios šalies, kuriai bus teikiamos paslaugos, su sąlyga, kad komandiruotės metu komandiruojančioji įmonė ir darbuotojas saistomi darbo santykiais;

arba

- b) komandiruoja darbuotojus į įstaigą arba grupės valdomą įmonę kitos valstybės narės teritorijoje, su sąlyga, kad komandiruotės metu komandiruojančioji įmonė ir darbuotojas saistomi darbo santykiais;

arba

- c) kaip laikino įdarbinimo įmonė ar įdarbinimo agentūra samdo darbuotoją įmonei, kuri yra įsisteigusi ar veikia valstybės narės teritorijoje, su sąlyga, kad komandiruotės metu laikino įdarbinimo įmonė ar įdarbinimo agentūra ir darbuotojas saistomi darbo santykiais.

<...>“

4 Šios direktyvos 3 straipsnio „Darbo sutarties sąlygos“ 1 dalyje teigiama:

„Valstybės narės užtikrina, kad, nepriklausomai nuo to, kokia teisė yra taikoma darbo santykiams, 1 straipsnio 1 dalyje paminėtos įmonės garantuoja [garantuotų] į jų teritoriją komandiruotiems darbuotojams darbo sutarties sąlygas dėl toliau nurodytų dalykų, kuriuos toje valstybėje narėje, kurioje darbas yra atliekamas, reglamentuoja:

— įstatymai ir kiti teisės aktai ir (arba)

ir (arba)

— kolektyvinės sutartys ar arbitražo sprendimai, kurie buvo paskelbti visuotinai taikytinai, kaip numatyta šio straipsnio 8 dalyje, jeigu jie yra susiję su priede išvardyta veikla:

<...>

c) dėl minimalių užmokesčio normų, įskaitant viršvalandžių apmokėjimo normas; šis punktas netaikomas papildomo pensinio draudimo sistemoms;

<...>

Šioje direktyvoje šio straipsnio 1 dalies c punkte paminėtų minimalių užmokesčio normų sąvoką apibrėžia valstybės narės, į kurios teritoriją darbuotojas yra komandiruojamas, nacionalinės teisės aktai ir (arba) praktika.“

5 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 134, p. 114; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 132), kuri vėliau panaikinta 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, p. 65), 26 straipsnyje „Sutarčių įvykdymo sąlygos“ buvo nustatyta:

„Perkančiosios organizacijos gali nustatyti specialias sąlygas, susijusias su sutarties įvykdymu, jei jos atitinka Bendrijos teisę ir yra nurodytos skelbime apie pirkimą arba specifikacijose. Sutarties įvykdymo sąlygos visų pirma gali būti susijusios su socialinėmis ir aplinkos apsaugos reikmėmis.“

Vokietijos teisė

6 2013 m. birželio 26 d. paskelbtos redakcijos (*BGBl.* 2013 I, p. 1750 ir 3245) Kovos su konkurencijos apribojimais įstatymo (*Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen*), paskutinį kartą iš dalies pakeisto 2013 m. rugpjūčio 7 d. įstatymo (*BGBl.* 2013 I, p. 3154) 2 straipsnio 78 dalimi, (toliau – *GWB*) 102–124 straipsniuose įtvirtintos teisės normos, reglamentuojančios apskundimo tvarką viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo srityje, įskaitant apskundimo *Vergabekammern des Länder* tvarką, kiek tai susiję su federalinių žemių perkančiųjų organizacijų sudaromų viešųjų pirkimų sutarčių kontrole.

7 2012 m. sausio 10 d. Šiaurės Reino-Vestfalijos federalinės žemės įstatymo dėl kolektyvinių sutarčių nuostatų ir socialinių standartų laikymosi ir sąžiningos konkurencijos sudarant viešųjų pirkimų sutartis (*Gesetz über die Sicherung von Tarifreue und Sozialstandards sowie fairen Wettbewerb bei der Vergabe öffentlicher Aufträge*; toliau – *TVgG - NRW*) 4 straipsnyje numatyta:

„(1) Viešojo paslaugų pirkimo sutartys, kurių vykdymas patenka į Darbuotojų komandiravimo įstatymo taikymo sritį, <...>.

(2) Viešojo pirkimo sutartys <...> keleivių gabenimo viešuoju kelių ir geležinkelių transportu srityje <...>.

(3) 1 ir 2 dalyse nenurodytos viešojo paslaugų pirkimo sutartys gali būti sudaromos tik su įmonėmis, kurios, teikdamos pasiūlymus, raštu (pareiškimu perkančiajai organizacijai) įsipareigoja už paslaugos teikimą savo darbuotojams mokėti <...> bent 8,62 euro minimalų valandinį darbo užmokestį. Įsipareigojimų pareiškime įmonės privalo nurodyti, kokio pobūdžio įsipareigojimus jų įmonė yra prisiėmusi pagal kolektyvinę sutartį, taip pat paslaugoms teikti įdarbintiems darbuotojams mokėtiną minimalų valandinį darbo užmokestį. Remiantis 21 straipsniu minimalaus valandinio darbo užmokesčio dydis gali būti adaptuotas Darbo ministerijos patvirtintu reglamentu.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 8 2013 m. gegužės mėn. *Stadt Dortmund* Europos Sąjungos mastu paskelbė viešojo pirkimo sutarties dėl šio miesto urbanistikos tarnybos dokumentų skaitmeninimo ir duomenų konvertavimo sudarymo konkursą. Apytikslė pirkimo vertė buvo 300 000 eurų.
- 9 Specialiųjų konkurso sąlygų 2 punkte dėl *TVgG - NRW* nuostatų laikymosi buvo pateiktas dalyvio pasirašytino dokumento pavyzdys, kuriuo šis pareiškia įsipareigojantis savo darbuotojams mokėti 8,62 euro minimalų valandinį darbo užmokestį ir reikalauti iš savo subrangovų, kad šie savo ruožtu įsipareigotų užtikrinti šį minimalų darbo užmokestį.
- 10 2013 m. birželio 24 d. raštu *Bundesdruckerei* pranešė *Stadt Dortmund*, kad jeigu bus nuspręsta sutartį sudaryti su ja, perkamos paslaugos bus atliekamos tik kitoje valstybėje narėje, šiuo atveju – Lenkijoje, ir jas atliks šioje valstybėje įsteigtas subrangovas. Savo rašte ji nurodė, kad šis subrangovas neturi galimybių užtikrinti pagal *TVgG - NRW* nuostatas reikalaujamo minimalaus darbo užmokesčio, nes toks minimalus darbo užmokestis nenumatytas kolektyvinėse sutartyse ar tos valstybės narės įstatyme, be to, tokio minimalaus užmokesčio mokėjimas nėra įprastas šioje valstybėje, atsižvelgiant į joje esamas gyvenimo sąlygas.
- 11 Tokiomis aplinkybėmis *Bundesdruckerei* paprašė, kad *Stadt Dortmund* jai patvirtintų, jog specialiųjų konkurso sąlygų 2 punkte dėl *TVgG - NRW* nuostatų laikymosi nurodytos pareigos netaikytinos subrangovui, kurį ji ketina pasitelkti. *Bundesdruckerei* pridūrė mananti, kad šios pareigos prieštarauja viešųjų pirkimų teisei.
- 12 2013 m. rugpjūčio 5 d. raštu *Stadt Dortmund* atsakė negalintis patenkinti *Bundesdruckerei* prašymo, nes kaip Šiaurės Reino-Vestfalijos federalinės žemės perkančioji organizacija privalo taikyti *TVgG - NRW* nuostatas, ir, kaip jis pats teigia, šių nuostatų negalima aiškinti taip, kaip siūlo *Bundesdruckerei*.
- 13 *Bundesdruckerei* kreipėsi į *Vergabekammer bei der Bezirksregierung Arnsberg* (Arnsbergo apskrities administracijos Viešųjų pirkimų bylas nagrinėjanti komisija), kad ši, be kita ko, nurodytų *Stadt Dortmund* pakeisti konkurso specifikacijas taip, kad specialiųjų sąlygų 2 punkte nurodytos pareigos nebūtų taikomos kitoje valstybėje narėje įsteigtiems subrangovams, kurių darbuotojai, vykdydami sutartį, dirba tik toje valstybėje. Grįsdama skundą *Bundesdruckerei* nurodo, kad šios pareigos yra nepateisinamas SESV 56 straipsnyje įtvirtintos laisvės teikti paslaugas apribojimas, nes juo užkraunama papildoma ekonominė našta, kuri gali sudaryti atitinkamai įmonei kliūčių teikti paslaugas kitoje valstybėje arba dėl kurios toks paslaugų teikimas būtų mažiau patrauklus.
- 14 *Stadt Dortmund* tvirtina, kad subrangovams nustatyta pareiga mokėti *TVgG - NRW* 4 straipsnio 3 dalyje numatytą minimalų darbo užmokestį suderinama su Sąjungos teise. Šiuo atveju Sprendime *Rüffert* (C-346/06, EU:C:2008:189) nustatyti reikalavimai yra įvykdyti, nes ši pareiga pagrįsta įstatymu, t. y. *TVgG - NRW*. Vadinas, ši pareiga gali būti nustatyta kaip specialioji sutarties vykdymo sąlyga,

kaip numatyta Direktyvos 2004/18 26 straipsnyje. Be to, ši įstatymu pagrįsta pareiga yra pateisinama, nes, kaip pažymėjo nacionalinis įstatymų leidėjas *TVgG - NRW* aiškinamajame rašte, ja užtikrinama, kad viešiesiems darbams atlikti įdarbintiems darbuotojams būtų mokamas protingas darbo užmokestis, o dėl to sumažėtų ir socialinės apsaugos sistemų našta.

- 15 *Vergabekammer bei der Bezirksregierung Arnsberg* pirmiausia mano, kad ji turi būti laikoma „teismu“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį, todėl yra kompetentinga pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Šiuo atžvilgiu ji remiasi Sprendimu *Forposta (buvusi Praxis) ir ABC Direct Contact* (C-465/11, EU:C:2012:801).
- 16 Toliau ji mano, kad iš *TVgG - NRW* 4 straipsnio 3 dalies nematyti, jog šioje nuostatoje įtvirtinta pareiga būtų taikytina viešojo pirkimo dalyviams, ketinantiems perkamų paslaugų teikimą pavesti išimtinai kitoje Sąjungos valstybėje narėje įsteigtiems subrangovams, nes šioje nuostatoje nėra jokių nuorodų į jos teritorinę taikymo sritį. Daugių daugiausia, remiantis *TVgG - NRW* tikslu – užtikrinti, kad darbuotojams, įdarbintiems vykdyti Šiaurės Reino-Vestfalijos federalinėje žemėje sudarytą viešojo pirkimo sutartį, būtų mokamas deramas užmokestis, – būtų galima daryti išvadą, kad ji taikoma visoje Vokietijos teritorijoje.
- 17 Galiausiai, *Vergabekammer bei der Bezirksregierung Arnsberg* mano, kad šios minimalaus darbo užmokesčio sąlygos taikymas darbuotojams, kurie viešojo pirkimo sutartis vykdo už Vokietijos teritorijos ribų, reikėtų laisvės teikti paslaugas apribojimą ir netiesioginę konkurso dalyvio, kuris teikia paslaugas kitose valstybėse narėse ir kurio išlaidų struktūra labai skiriasi, diskriminaciją.
- 18 Ji taip pat mano, kad šis apribojimas negali būti pateisinamas privalomuoju bendrojo intereso pagrindu – darbuotojų apsauga. Turint omenyje didelius pragyvenimo lygio skirtumus įvairiose Sąjungos valstybėse narėse, šio minimalaus darbo užmokesčio privalomas mokėjimas minėtiems darbuotojams neleidžia pasiekti teisėto tikslo užtikrinti deramą užmokestį vykdant Šiaurės Reino-Vestfalijos federalinės žemės perkančiųjų organizacijų viešojo pirkimo sutartis ir juo labiau nėra tam būtinas. Daugelyje valstybių narių ši minimalų darbo užmokestį atitinkantis valandinis įkainis aiškiai viršytų atlyginimą, kurį reikalaujama mokėti, kad būtų užtikrintas deramas užmokestis, atsižvelgiant į pragyvenimo lygį šiose šalyse. Be to, kalbant apie viešojo pirkimo sutartis, kurios vykdomos išimtinai už Vokietijos teritorijos ribų, neatmestina, kad bendrasis darbuotojų apsaugos interesas gali būti užtikrinamas pagal tos valstybės narės, kurioje teikiamos paslaugos, teisės aktus.
- 19 Tokiomis aplinkybėmis *Vergabekammer bei der Bezirksregierung Arnsberg* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar SESV 56 straipsniui ir Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 daliai prieštarauja nacionalinės teisės nuostata ir (arba) perkančiosios organizacijos sutarties sudarymo sąlyga, pagal kurią viešojo pirkimo konkurso dalyvis, norintis, kad jis būtų pripažintas konkurso laimėtoju, 1) turi išipareigoti sutarčiai vykdyti įdarbintiems darbuotojams mokėti kolektyvine sutartimi arba teisės aktu nustatytą minimalų darbo užmokestį ir 2) turi nustatyti analogišką įpareigojimą pasirinktam ar numatytam subrangovui ir pateikti perkančiajai organizacijai atitinkamą tokio subrangovo išipareigojimų deklaraciją, jei a) pagal teisės nuostatą toks išipareigojimas numatytas tik sudarant viešojo pirkimo, o ne privačią sutartį, o b) subrangovas yra įsteigtas kitoje ES valstybėje narėje ir teikdami sutartyje numatytas paslaugas subrangovo darbuotojai dirba tik jo įsisteigimo šalyje?“

Dėl prejudicinio klausimo

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinum

- 20 Pirmiausia reikia patikrinti, ar *Vergabekammer bei der Bezirksregierung Arnsberg* yra „teismas“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį, taigi ir ar šis prejudicinis klausimas yra priimtinas.
- 21 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką tam, kad atsakytų į tik su Sąjungos teise susijusį klausimą, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi institucija yra teismas, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį, Teisingumo Teismas atsižvelgia į aplinkybių visumą, t. y. ar institucija yra įsteigta pagal teisės aktus, ar ji yra nuolatinė, ar jos jurisdikcija yra privaloma, ar procesas grindžiamas rungimosi principu, ar institucija taiko teisės normas ir ar ji yra nepriklausoma (sprendimų *HI*, C-92/00, EU:C:2002:379, 25 punktą ir *Forposta (buvusi Praxis) ir ABC Direct Contact*, EU:C:2012:801, 17 punktą).
- 22 Šiuo atžvilgiu iš *GWB 104* ir *105* straipsnių, kuriuose reglamentuojama ginčų dėl viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo procedūrų nagrinėjimo *Vergabekammern* tvarka, akivaizdžiai matyti, kad šios įstaigos, kurioms suteikta išimtinė kompetencija kaip pirmajai instancijai nagrinėti tarp ūkio subjektų ir perkančiųjų organizacijų kilusius ginčus, įgyvendindamos šią kompetenciją atitinka šio sprendimo 21 punkte primintus kriterijus (dėl viešųjų pirkimų priežiūros institucijų pagal analogiją žr. Sprendimo *HI*, EU:C:2002:379, 26 ir 27 punktus ir Sprendimo *Forposta (buvusi Praxis) ir ABC Direct Contact*, EU:C:2012:801, 18 punktą).
- 23 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad *Vergabekammer bei der Bezirksregierung Arnsberg* turi būti laikoma „teismu“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį, todėl jos prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl esmės

- 24 Dėl prejudicinio klausimo apimties reikia konstatuoti, kad, kitaip nei kitose bylose, pavyzdžiui, byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Rüffert* (EU:C:2008:189), pagrindinėje byloje Direktyva 96/71 netaikytina.
- 25 Neginčijama, kad pagrindinėje byloje skundą pateikęs dalyvis neketina sutarties vykdyti pasitelkdamas darbuotojus, kuriuos į Vokietijos teritoriją komandiruoatų jo subrangovas – Lenkijoje įsteigta jam visiškai priklausanti dukterinė įmonė.
- 26 Atvirkščiai, iš pačios klausimo formuluotės matyti, kad jis susijęs su situacija, kai „subrangovas yra įsteigtas kitoje ES valstybėje narėje [,o ne Vokietijoje,] ir teikdami sutartyje numatytas paslaugas subrangovo darbuotojai dirba tik jo įsisteigimo šalyje“.
- 27 Tokia situacija nėra viena iš trijų tarptautinio pobūdžio priemonių, nurodytų Direktyvos 96/71 1 straipsnio 3 dalyje, todėl ši direktyva pagrindinėje byloje netaikytina.
- 28 Be to, nors, kaip tvirtina Europos Komisija, panašu, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama viešojo pirkimo sutartis, atsižvelgiant į jos objektą ir pirkimo vertę, patenka į Direktyvos 2004/18 taikymo sritį, ir darant prielaidą, kad *TVgG - NRW* 4 straipsnio 3 dalyje nustatyti reikalavimai dėl minimalaus darbo užmokesčio gali būti kvalifikuojami kaip „specialios sąlygos, susijusios su sutarties įvykdymu“, o ypač – kaip „socialinės nuostatos“, „nurodytos skelbime apie pirkimą arba specifikacijose“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 26 straipsnį, vis dėlto pagal pastarąją nuostatą tokie reikalavimai gali būti nustatyti tik jei jie „atitinka Bendrijos teisę“.

- 29 Vadinasi, savo klausimu *Vergabekammer bei der Bezirksregierung Arnsberg* iš esmės klausia, ar tokioje situacijoje, kokia susiklostė pagrindinėje byloje, kai konkurso dalyvis ketina viešojo pirkimo sutartį vykdyti pasitelkdamas tik kitoje nei perkančiosios organizacijos valstybėje narėje įsteigto subrangovo įdarbintus darbuotojus, pagal SESV 56 straipsnį draudžiama taikyti perkančiosios organizacijos valstybės narės teisės nuostatas, pagal kurias šis subrangovas įpareigojamas mokėti šiems darbuotojams minimalų šiomis teisės nuostatomis nustatytą darbo užmokestį.
- 30 Šiuo atžvilgiu iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, jog tai, kad pagal nacionalinę teisę dalyvio subrangovai, įsteigti kitoje nei perkančiosios organizacijos valstybėje narėje, privalo mokėti minimalų darbo užmokestį, kai toje kitoje valstybėje narėje minimalaus darbo užmokesčio norma yra mažesnė, lemia papildomą ekonominę naštą, galinčią neleisti priimančiojoje valstybėje narėje teikti paslaugas ar trukdyti ją teikti arba tokį paslaugų teikimą daryti mažiau patrauklų. Todėl tokia priemonė, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, gali būti apribojimas pagal SESV 56 straipsnį (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Rüffert*, EU:C:2008:189, 37 punktą).
- 31 Tokia nacionalinė priemonė iš principo gali būti pateisinama darbuotojų apsaugos tikslu, kurį aiškiai nurodė Šiaurės Reino-Vestfalijos federalinės žemės įstatymų leidėjas įstatymo projekte, remiantis kuriuo priimtas *TVgG - NRW*, būtent tikslu užtikrinti, kad darbuotojams būtų mokamas deramas darbo užmokestis, siekiant išvengti „socialinio dempingo“ ir kartu nebausti konkuruojančių įmonių, kurios savo darbuotojams moka deramą užmokestį.
- 32 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog jeigu tokia priemonė taikoma tik viešojo pirkimo sutartims, ji negali pasiekti minėto tikslo nesant duomenų, leidžiančių manyti, jog vykdant privačias sutartis įdarbintiems darbuotojams nereikia tokios pačios apsaugos darbo užmokesčio srityje kaip ir darbuotojams, įdarbintiems vykdant viešojo pirkimo sutartis (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Rüffert*, EU:C:2008:189, 38–40 punktus).
- 33 Vienaip ar kitaip, pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos tiek, kiek jomis reguliuojama tokia situacija, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kai darbuotojai vykdo viešojo pirkimo sutartį kitoje nei perkančiosios organizacijos valstybėje narėje, kurioje minimalaus darbo užmokesčio normos yra mažesnės, atrodo neproporcingos.
- 34 Tokiomis nuostatomis – jomis tokioje situacijoje nustatomas fiksuotas minimalus užmokestis, atitinkantis darbo užmokestį, kurio reikalaujama perkančiosios organizacijos valstybės narės darbuotojų deramam atlygiui užtikrinti atsižvelgiant į toje valstybėje narėje esamą pragyvenimo lygį, kuris vis dėlto neturi jokio ryšio su pragyvenimo lygiu valstybėje narėje, kurioje bus teikiamos paslaugos pagal viešojo pirkimo sutartį, o dėl to pastarojoje valstybėje narėje įsteigti subrangovai netektų konkurencinio pranašumo, atsirandančio dėl atitinkamų darbo užmokesčio normų skirtumų, – viršijama tai, kas būtina darbuotojų apsaugos tikslui pasiekti.
- 35 Pagrindinėje byloje nagrinėjamos atlyginimų apsaugos priemonės negalima pagrįsti ir socialinės apsaugos sistemų stabilumo tikslu. Nebuvo tvirtinama, o tai, beje, dar ir nebūtų pagrįsta, jog šią priemonę taikyti atitinkamiems darbuotojams lenkams būtų būtina siekiant išvengti pavojaus rimtai pažeisti Vokietijos socialinės apsaugos sistemos pusiausvyrą (pagal analogiją žr. Sprendimo *Rüffert*, EU:C:2008:189, 42 punktą). Jeigu šie darbuotojai negautų deramo užmokesčio ir dėl to būtų priversti pasinaudoti socialinės apsaugos sistema, kad galėtų užsitikrinti minimalų perkamosios galios lygį, jie turėtų teisę būtent į Lenkijos socialinę paramą. Akivaizdu, kad tokia pasekmė nebūtų našta Vokietijos socialinės apsaugos sistemai.
- 36 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip: tokioje situacijoje, kokia susiklostė pagrindinėje byloje, kai konkurso dalyvis ketina vykdyti viešojo pirkimo sutartį pasitelkdamas tik kitoje nei perkančiosios organizacijos valstybėje narėje įsteigto subrangovo įdarbintus

darbuotojus, pagal SESV 56 straipsnį draudžiama taikyti perkančiosios organizacijos valstybės narės teisės nuostatas, pagal kurias šis subrangovas įpareigojamas mokėti šiems darbuotojams minimalų šiomis teisės nuostatomis nustatytą darbo užmokestį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 37 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

Tokioje situacijoje, kokia susiklostė pagrindinėje byloje, kai konkurso dalyvis ketina vykdyti viešojo pirkimo sutartį pasitelkdamas tik kitoje nei perkančiosios organizacijos valstybėje narėje įsteigto subrangovo įdarbintus darbuotojus, pagal SESV 56 straipsnį draudžiama taikyti perkančiosios organizacijos valstybės narės teisės nuostatas, pagal kurias šis subrangovas įpareigojamas mokėti šiems darbuotojams minimalų šiomis teisės nuostatomis nustatytą darbo užmokestį.

Parašai.